

Kiruna kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Nya Raketskolan årskurs 6–9 i Kiruna kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kiruna kommun att senast den **30 april 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen på adress skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Kiruna kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; 3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

- Rektor behöver skapa och implementera rutiner för arbetsgången med extra anpassningar och särskilt stöd så att:
 - a) Skolpersonal anmäler till rektorn att det finns behov av att göra en utredning om särskilt stöd, då det finns tecken på att en elev kan vara i behov av annat stöd än det som kan ges i form av extra anpassningar.
 - b) Rektor ser till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och att samråd sker med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt.
 - c) Utredningen omfattar en kartläggning av elevens skolsituation med hänsyn till omständigheter på individ- grupp- och skolnivå samt en pedagogisk bedömning av om eleven är i behov av särskilt stöd, och i så fall vilket behov av stöd eleven har.
 - d) Åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd, och de beslutade åtgärderna följs upp och utvärderas.
- Rektorn ska fatta formella beslut om anpassad studiegång i enlighet med författningarnas krav.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Kiruna kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Se till att elevhälsan som samlad resurs används främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I enlighet med detta behöver elevhälsan;
 - a) genomföra förebyggande insatser som riktas mot förhållanden som identifierats som problematiska vid skolenheten och som riskerar att påverka elevernas utveckling och lärande negativt,
 - b) genomföra främjande insatser som syftar till att stärka elevernas fysiska, psykiska och sociala hälsa, samt
 - c) kontinuerligt samverka med övriga personalgrupper i skolan på ett strukturerat sätt.

Bedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som framkommit vid tillsynen. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen i sin helhet uppfyller de krav som finns i skollagen och i andra författningar. I detta ansvar ligger att rätta brister när helst de framkommer.

Tillsynen vid Nya Raketskolan årskurs 6–9 visar på brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd samt elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.

För övriga områden som granskats visar tillsynen inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Tillsynen visar att skolenheten brister i arbetet med att skyndsamt utreda elevernas behov av särskilt stöd. Skolenheten uppfyller inte heller skollagens krav på att utarbeta och besluta om åtgärdsprogram. Tillsynen visar även att beslutade åtgärdsprogram inte alltid följs upp och utvärderas. Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att rektorn inte fattat formella beslut för elever som har anpassad studiegång.

Rektor måste se till att tydliggöra strukturer och rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd samt säkerställa att rutinerna efterföljs. Vidare måste rektor säkerställa att beslut fattas i enlighet med författningarna samt att besluten föregås av ordentliga utredningar.

Rättsliga utgångspunkter

Av skollagen framgår följande. En elev ska skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen om det framkommer att eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Riskerar eleven att inte uppnå kunskapskraven trots att stöd getts i form av extra anpassningarna ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Visar sedan utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Det är rektorn som ska besluta om åtgärdsprogram. De beslutade åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får rektorn besluta om att avvikelser ska göras från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om ett beslut om åtgärdsprogram innebär att särskilt stöd ska ges i form av anpassad studiegång. Rektorns beslut om åtgärdsprogram och om anpassad studiegång får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Vid handläggningen av besluten ska förvaltningslagens (2017:900) bestämmelser om dokumentation och motivering av beslut, underrättelse om beslut och överklagande tillämpas. Det innebär att ett beslut ska vara skriftligt, daterat och undertecknat av beslutsfattaren. Beslutet ska motiveras och innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats. Elevens vårdnadshavare och elever som fyllt 16 år behöver underrättas om innehållet i beslutet och hur ett överklagande går till. Möjligheten att överklaga gäller inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

Skolinspektionens utredning

Skolenheten brister i arbetet med att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Detta framgår bland annat av intervjuer med undervisande lärare och med representanter för elevhälsa, som uppger att utredningar av elevers behov av särskilt stöd inte alltid genomförs. Det är enligt lärare inte alltid klart på vilket underlag beslut om åtgärdsprogram, eller beslut om åtgärder (i de fall åtgärdsprogram inte upprättats) fattas. Elevhälsan uppger att särskilda stödåtgärder kan sättas in utan att elevernas behov har utretts ordentligt. I sammanhanget nämner elevhälsan att vanliga åtgärder som sätts in är assistenter till elever samt anpassad studiegång, vilket bekräftas av rektorn. Lärare uppger i intervju att de inte får återkoppling när de till elevhälsan har signalerat oro för en elev; exempelvis när en elev trots arbete med extra anpassningar riskerar att inte nå kunskapskraven. Det framgår även att arbetet med att utreda elevers

stödbehov kan ta lång tid; lärare ger ett exempel där åtgärdsprogram skrivits för en elev i maj trots att anmälan gjordes till rektor hösten innan.

Det framgår av tillsynen att skolenheten inte alltid utarbetar och beslutar om åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. Lärare och elevhälsa uppger i intervju att åtgärdsprogram inte alltid upprättas och rektor bekräftar att det stämmer att elever i vissa fall ges särskilt stöd utan att ett åtgärdsprogram är upprättat. Det kan handla om att en resursperson för en elev har anlåtats innan ett åtgärdsprogram har hunnit upprättats. Rektor uppger även att det saknas formella beslut för de elever som har anpassad studiegång. Enligt lärare i de högsta årskurserna förekommer det att åtgärdsprogram saknas för elever som kommer från de lägre årskurserna trots att eleverna har behov av särskilt stöd i exempelvis läsning och skrivning och i vissa fall saknar betyg i ett eller flera ämnen.

Skolan följer inte alltid upp och utvärderar beslutade särskilda stödåtgärder. Elevhälsan uppger att åtgärdsprogram inte alltid följs upp. De ger exempel på att beslutade särskilda stödinsatser fortsätter ges till elever under flera läsår utan att förnyade kartläggningar av elevens behov genomförs. Elevhälsan uppger vidare att beslut om särskilda stödåtgärder kan ändras utan att de nya besluten föregås av utvärderingar av tidigare insatser.

Sammantaget visar tillsynen att rutinerna för arbetet med särskilt stöd på skolenheten brister. Enligt lärare och elevhälsa är rutinerna för arbetsgången otydliga; för vissa delar saknas rutiner och i de fall rutiner finns så följs de inte alltid. Rektor uppger att rutinerna behöver tydliggöras.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten inte uppfyller författningarnas krav finns anledning att förelägga Kiruna kommun att vidta åtgärder för att rätta till bristen.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolans elevhälsa inte arbetar med förebyggande och hälsofrämjande insatser. Skolinspektionen bedömer också att elevhälsans kompetenser inte ges tillräckliga förutsättningar att samråda med varandra och med övrig skolpersonal kring det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Rättsliga utgångspunkter

I skollagen anges att det för eleverna ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen anges att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. En annan utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma generella faktorer. Arbete med elevhälsa bör i stor utsträckning vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning. Arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor (prop. 2009/10:165, s. 276).

Skolinspektionens utredning

Tillsynen visar att elevhälsan inte genomför några förebyggande och hälsofrämjande insatser på skolenheten. Elevhälsan uppger i intervju att de inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande utan att de endast har möjlighet att bedriva ett åtgärdande arbete; ett elevhälsoarbete som de beskriver som "brandkårsutryckningar". Rektor uppger i intervju att elevhälsan, med undantag för en insats som socialpedagogen genomförde föregående läsår, inte har bedrivit något hälsofrämjande och förebyggande arbete. Rektor uppger vidare att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet i hög grad skulle behöva utvecklas.

I intervju med elevhälsan framgår att teamet på skolan, där delar av elevhälsans kompetenser ingår, tidigare hade möten en gång i veckan medan de numera har träffar ungefär en gång i månaden. Elevhälsan uppger att det inte finns någon organisation på skolan som möjliggör ett förebyggande och hälsofrämjande arbete; det genomförs exempelvis inte några möten där elevhälsans samtliga kompetenser träffas för att diskutera vilka förebyggande och främjande insatser det finns behov av på skolan.

Vid tillsynsbesöket på skolenheten uttrycker samtliga intervjugrupper att det saknas tillräcklig tillgång till elevhälsa. Skolinspektionen bedömer i ärende med dnr 43-2018:7148 huvudmannens ansvarstagande för tillgång till elevhälsa vid skolenheterna i kommunen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten inte uppfyller författningarnas krav finns anledning att förelägga Kiruna kommun att vidta åtgärder för att rätta till bristen.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Kiruna kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Kiruna kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Kiruna kommun uppfyller författningarnas krav inom trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Kiruna kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

X Veronica Bonivart Säfström

Veronica Bonivart Säfström
Beslutsfattare
Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

X Britta Seeqer

Britta Seeqer
Föredragande
Signerat av: Britta Seeqer

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Nya Raketskolan årskurs 6-9

Fakta om Nya Raketskolan årskurs 6–9

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Kiruna kommun under hösten 2018. Nya Raketskolan årskurs 6–9 besöktes av Skolinspektionen den 3 oktober 2018 och den 4 oktober 2018.

Nya Raketskolan årskurs 6–9 består av två arbetslag; 6–7 och 8–9. Respektive arbetslag har en specialpedagog och 12 mentorslärare, som även är ämneslärare. I varje årskurs går cirka 80 elever. Eleverna i årskurs 6 och 7 är uppdelade på fyra klasser (två per årskurs). När eleverna kommer till årskurs 8 delas de två klasserna i tre klasser som sedan fortsätter till årskurs 9. Skolenheten leds av en rektor.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Skolverkets officiella statistik för läsåret 2017/18 visar att andelen elever i årskurs 6 med lägst betygen E i samtliga ämnen var 76,9 procent. Den genomsnittliga betygspoängen i årskurs 6 var för matematik 10,5, för svenska 14,0 och för engelska 13,8.

Vidare visar den officiella statistiken för läsåret 2017/18 att andelen elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen var 45,1 procent. Motsvarande uppgifter för de två läsåren dessförinnan var 56,6 respektive 75,4. Det genomsnittliga meritvärdet 2017/18 var 175,5. Läsåret innan var det genomsnittliga meritvärdet 206,3 och 2016 var motsvarande uppgift 214,5.

Trygghet och studiero

Elever i årskurs 9 besvarade hösten 2017 Skolenkäten¹. Deras svar på frågor om studiero indikerar en uppfattning mer åt det negativa hållet än det positiva. Det genomsnittliga värdet av elevernas svar; indexvärdet² är dock detsamma som för de övriga elever i Kiruna kommun som besvarat enkäten samt något högre än för de elever i andra kommuner som besvarat enkäten.

När det gäller frågor om trygghet indikerar värdet av elevernas svar en relativt positiv uppfattning som också är jämförbar med övriga svaranden.

¹ Skolenkäten är en del av Skolinspektionens granskning av landets skolor. Enkäten används för att samla in synpunkter från elever, föräldrar och den pedagogiska personalen. Skolenkäten går ut en gång per termin till en fjärdedel av landets skolor.

² Ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Ett index är ett sammantaget mått på något man vill mäta. Skolenkätens indexvärden konstrueras genom att lägga samman tre påståenden. Indexvärdet är alltså medelvärdet för de tre hopslagna påståendena. I beräkningen av index ges de olika svarsalternativen ett värde som sedan summeras och delas på antalet svar. Svarsalternativet "Vet ej" exkluderas helt från beräkningarna. Svarsalternativens värden är: "Stämmer helt och hållet" =10, "Stämmer ganska bra" =6,67, "Stämmer ganska dåligt" =3,33, "Stämmer inte alls" =0.